

Pod lupą fiskusa

Czy firmy są dobrze przygotowane do kontroli
podatkowych i kontroli celno-skarbowych?

Grudzień 2018

Spis treści

- 1 Najważniejsze wnioski z raportu
- 2 Fiskus jest coraz bardziej skuteczny
- 3 Walka o uszczelnienie systemu podatkowego
- 4 Nowe relacje fiskus – podatnicy
- 5 System podatkowy wymaga zmian – wyniki badań wśród przedsiębiorców
- 6 Firmy nie są przygotowane do kontroli
- 7 Kontrola nie musi być straszna
- 8 Gra toczy się o bezpieczeństwo
- 9 Firmy muszą zarządzać ryzykiem podatkowym

Bezpieczny podatnik to wspólne przedsięwzięcie AXA i EY mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa podatkowego firm – poprzez działania edukacyjne, działalność wydawniczą, wspieranie firm podczas kontroli i sporów podatkowych, a także doradztwo, jak się do takiej kontroli przygotować oraz w jaki sposób prawidłowo prowadzić podatki w firmach.

1

Najważniejsze wnioski z raportu

Najważniejsze wnioski z raportu

Urzędnicy skarbowi są coraz bardziej skuteczni i coraz lepiej przygotowani do prowadzenia kontroli. Z danych przedstawionych w ostatnim czasie przez Ministerstwo Finansów wynika, że w I półroczu 2018 r. znacząco wzrosła efektywność kontroli skarbowych przy jednoczesnym spadku ich liczby.

Zdaniem ekspertów dzieje się tak dzięki konsekwentnemu przenoszeniu ciężaru walki z nieprawidłowościami podatkowymi na etap analizy danych, planowania i typowania do kontroli. Nowe narzędzia, którymi dysponują organy podatkowe, a także te, które zostaną wprowadzone w najbliższych miesiącach, sprawiają, że każda firma jest sprawdzana systematycznie, w sposób ciągły. Tradycyjna kontrola prowadzona w siedzibie przedsiębiorstw jest tylko zwieńczeniem całego procesu.

W 2017 r. wprowadzono kontrolę celno-skarbową jako procedurę, która wcześniej nie istniała. Duże zmiany zaszły także w samym przebiegu kontroli. Najważniejszą spośród nich jest możliwość złożenia korekty deklaracji w ciągu 14 dni doręczenia upoważnienia do wszczęcia kontroli celno-skarbowej. Zdaniem ekspertów EY to kluczowy czas, żeby podjąć decyzję w kwestii najlepszej strategii wobec fiskusa. Wymaga to jednak od firm dobrego przygotowania do kontroli na wcześniejszych etapach.

Tymczasem badania prowadzone w ramach projektu *Bezpieczny podatnik* pokazują, że o ile firmy nieźle radzą sobie z bieżącą obsługą podatków, o tyle do kontroli i ewentualnych sporów podatkowych są przygotowane bardzo słabo.

Brakuje przede wszystkim dostosowania działów księgowych do nowych narzędzi i nowych metod działania fiskusa. To, co kiedyś działało i było wystarczające, obecnie może okazać się nieskuteczne

Zdaniem ekspertów AXA firmy muszą nauczyć się świadomego zarządzania ryzykiem podatkowym w taki sposób, by zminimalizować wynikające z niego zagrożenia.

Jest to ważne szczególnie dziś, kiedy dane wskazują na lawinowo rosnącą liczbę postępowań karnoskarbowych wobec przedsiębiorców oraz menadżerów odpowiedzialnych za finanse (w 2017 r. było ich ok 65 tys., a według szacunków ekspertów w 2018 r. ich liczba może wynieść nawet 100 tys.).

Ważną zmianą proponowaną przez Ministerstwo Finansów w ramach Nowej Ordynacji Podatkowej jest odmienny sposób interakcji podatnika i fiskusa. Wiele spraw ma się odbywać na zasadzie bliższej współpracy i swoistych negocjacji firm z organami podatkowymi.

W raporcie znajdują Państwo informacje:

- Jak wygląda obecna praktyka kontroli podatkowych i celno-skarbowych
- Jakie są największe obawy przedsiębiorców związane z nową rzeczywistością kontrolną
- Jak wygląda przygotowanie firm do kontroli i ewentualnego sporu z fiskusem
- Jakie zmiany planuje wprowadzić Ministerstwo Finansów w najbliższym czasie
- Jak zwiększyć bezpieczeństwo podatkowe firmy podczas kontroli podatkowej i celno-skarbowej

2

Fiskus jest coraz
bardziej skuteczny

Fiskus jest coraz bardziej skuteczny

■ **Skuteczność aparatu skarbowego rośnie rekordowo przy wzrastającej efektywności – wyższe kwoty są odprowadzane do Skarbu Państwa przy zmniejszającej się liczbie kontroli.**

■ **Analitycy twierdzą, że to pokłosie rewolucji informatycznej w strukturach skarbowych. Nowe narzędzia umożliwiły przeniesienie środka ciężkości procesu kontroli z tradycyjnej wizyty w siedzibie podatnika na wcześniejszą fazę analizy danych, planowania i typowania. Dlatego kontrole nie są już dziś losowe.**

■ **Zmienił się także sposób prowadzenia samych kontroli, co wymusza na przedsiębiorcach dostosowanie firm do nowych zasad, które zostawiają znacznie mniej czasu na przygotowanie się do kontroli i reakcję na jej przebieg.**

Reforma Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) przyniosła bardzo ważny podział pionów administracji skarbowej na urzędy skarbowe, w gestii których pozostało zasadniczo bieżące prowadzenie rozliczeń podatników, oraz urzędy celno-skarbowe, mające co do zasady prowadzić kontrole cięższe gatunkowo.

W obu pionach skuteczność aparatu skarbowego wzrosła rekordowo przy wzrastającej efektywności. W pierwszym półroczu 2018 r. urzędy celno-skarbowe przeprowadziły łącznie 1700 kontroli, ustalając zobowiązania podatkowe w wysokości 6 mld 40 mln zł, wobec 2633 kontroli zakończonych ustaleniami na kwotę 7 mld 437,4 mln zł w analogicznym okresie 2017 r. W konsekwencji średnia kwota ustaleń na jedną

kontrolę wyniosła w tym roku 3,55 mln zł, a w tym samym okresie rok wcześniej było to „tylko” 2,82 mln zł.

Poprawę efektywności fiskusa widać również w działaniach urzędów skarbowych, które w I półroczu 2018 r. przeprowadziły łącznie 10 361 kontroli, a kwota ustaleń wyniosła 3 mld 880,7 mln zł. Odpowiednio, w analogicznym okresie 2017 r. US zakończyły w sumie 13 854 kontroli, a zaległości podatkowe wyniosły 3 mld 209,9 mln zł. Również tu średnia kwota ustaleń na jedną kontrolę była w tym roku wyższa i wyniosła 375 tys. zł, średnio o 232 tys. zł więcej niż rok wcześniej.

W ocenie Ministerstwa Finansów to właśnie zmiana modelu typowania do kontroli powoduje ciągły wzrost efektywności urzędników skarbowych. Znaczną zasługę dla takiego stanu rzeczy fiskus upatruje we wdrożonym Jednolitym Pliku Kontrolnym (JPK), który pomaga minimalizować przede wszystkim potencjalne nieprawidłowości w podatku VAT. JPK w sposób zautomatyzowany i szybki dostarcza kluczowych informacji, które znacznie ułatwiają pracę urzędnikom, ponieważ bez konieczności przeprowadzania długotrwałych kontroli fiskus może zidentyfikować łańcuch dostawy danego towaru.

Kontrola prowadzona przez urzędy celno-skarbowe wygląda zupełnie inaczej niż ta, do której przedsiębiorcy zdążyli się przyzwyczaić.

- Odbywa się na podstawie upoważnienia do jej przeprowadzenia i rozpoczyna od razu po dostarczeniu lub okazaniu legitymacji służbowej kontrolera (a w uzasadnionych przypadkach nawet bez upoważnienia).

- Ważną zmianą jest zniesienie obowiązku doręczenia kontrolowanym firmom zawiadomienia o zamiarze wszczęcia postępowania kontrolnego.
- W efekcie podmiot kontrolowany ma mniej czasu na takie czynności, jak opracowanie strategii kontrolnej, przygotowania do przesłuchania czy powołanie biegłego.
- Poza sytuacjami wyjątkowymi czas trwania kontroli nie powinien być dłuższy niż 3 miesiące, ale praktyka wskazuje, że termin ten jest przedłużany, często wielokrotnie.
- Istotną z punktu widzenia podatnika zmianą, jaka weszła w życie wraz z powołaniem Krajowej Administracji Skarbowej (KAS), jest możliwość złożenia korekty deklaracji w zakresie objętym kontrolą w terminie 14 dni od doręczenia upoważnienia do wszczęcia kontroli.
- Kontrolowany podatek w ciągu 14 dni po otrzymaniu wyniku kontroli może dokonać korekty deklaracji.
- Jeśli podatek nie skorzysta z prawa do korekty deklaracji zgodnie z wynikami lub korekta nie zostanie zaakceptowana przez Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego, kontrola celno-skarbowa przekształci się w postępowanie podatkowe.

Fazy kontroli celno-skarbowej

3

Walka o uszczelnienie
systemu podatkowego

Walka o uszczelnienie systemu podatkowego

Fiskus nie ustaje w walce o zwiększenie dochodów budżetowych. W najbliższym czasie przedsiębiorców czekają kolejne, bardzo istotne zmiany.

Powołanie Krajowej Administracji Skarbowej w 2017 r. było kulminacyjnym momentem całego szeregu zmian wprowadzonych w celu uszczelnienia systemu podatkowego. Oprócz wspomnianego już wcześniej Jednolitego Pliku Kontrolnego, który przenosi środek ciężkości procesu kontroli na fazę analityczną, Ministerstwo Finansów nie ustaje we wprowadzaniu nowych rozwiązań mających na celu podniesienie wpływów budżetowych. Przyjrzyjmy się najważniejszym zmianom wprowadzonym w bieżącym roku i tym, które zostaną wprowadzone w roku 2019.

● Split payment

1 lipca weszły w życie zapowiadane przepisy dotyczące mechanizmu podzielonej płatności VAT (split payment). W ramach nowego przepisu nabywca ma możliwość uregulowania kwoty VAT na dedykowany rachunek bankowy sprzedawcy. Skorzystanie z tego rozwiązania ma pomóc w walce z wyłudzeniami VAT. W chwili obecnej split payment jest dla przedsiębiorców dobrowolny, ale Ministerstwo Finansów stara się o uzyskanie zgody organów unijnych, by mechanizm podzielonej płatności był w 2019 r. obowiązkowy.

● Nieodwracalność korekty deklaracji po kontroli

W przypadku, gdy po kontroli, zgadzając się z jej wynikami, podatnik skoryguje deklarację, straci prawo do jej ponownej korekty w tym zakresie w przyszłości. Korekta jest ostateczna, nawet jeżeli pojawią się nowe fakty, które stanowiłyby podstawę do takiej korekty, np. ukształtuje się

pozytywna dla podatnika linia orzecznicza czy też przepis, na którym urząd oparł swoje stanowisko, zostanie uznany za niekonstytucyjny. Raz podjęta przez podatnika decyzja będzie nieodwracalna.

● Wszczęcie kontroli bez udziału podatnika

Kolejną zmianą jest możliwość wszczęcia kontroli celno-skarbowej bez udziału podatnika lub osoby uprawnionej do jego reprezentacji. Do wszczęcia kontroli wystarczające będzie okazanie legitymacji, np. pracownikowi, w obecności funkcjonariusza publicznego jako przywołanego świadka.

● Nowe uprawnienia kontrolujących

Rozszerzeniu ma ulec też katalog spraw, którymi będą mogli zajmować się naczelnicy urzędów celno-skarbowych. W zakresie nowych kompetencji ma się pojawić samodzielne prowadzenie spraw dotyczących przestępstw skarbowych objętych kodeksem karnym skarbowym i polegających na wystawianiu tzw. pustych, fikcyjnych i nierzetelnych faktur.

● Kontrole krzyżowe u każdego

Obecne przepisy pozwalają wystąpić do kontrahentów podatnika o udostępnienie informacji i dokumentów dotyczących danej transakcji. Nowe przepisy rozszerzają istotnie katalog „kontrahentów”, włączając do tego zbioru nawet podmioty, które świadczyły usługi okołotransakcyjne. Tak sformułowany przepis może, w skrajnej sytuacji, umożliwić skontrolowanie podmiotu dostarczającego nawet papier do drukarek do magazynu, w którym przechowywane były towary związane z daną transakcją.

- **Exit tax**

Ministerstwo Finansów planuje opodatkowanie niezrealizowanych zysków kapitałowych w związku z przeniesieniem przez podatnika należących do niego składników majątku, rezydencji podatkowej lub stałego zakładu poza terytorium RP. Nowa danina ma na celu zapobieżenie utracie możliwości opodatkowania dochodów, które zostały faktycznie wypracowane w okresie, w którym dany podatnik (rezydent bądź nierezydent) lub składniki jego majątku podlegały polskim przepisom podatkowym.

Nowe zasady raportowania schematów podatkowych „MDR”

Projekt zakłada, że firmy będą musiały poinformować o stosowanych schematach podatkowych. Schemat podatkowy to uzgodnienie, pozwalające podmiotowi spodziewać się osiągnięcia korzyści podatkowej, co w konsekwencji wpływa na powstanie lub niepowstanie obowiązku podatkowego. Firmy będą zobowiązane do wprowadzenia odpowiednich procedur w zakresie MDR.

Powyższe punkty to jedynie wybrane zmiany, w naszej ocenie idące najdalej w skutkach. Naturalną reakcją przedsiębiorców na ich kierunek powinno być wprowadzenie i udokumentowanie procedur podatkowych w celu potwierdzenia dopełnienia należytej staranności. Proponowane rozwiązania są kolejnym dowodem na to, jak duży nacisk Ministerstwo Finansów kładzie na zwiększenie kompetencji KAS. Należy liczyć się z tym, że to nie koniec planów resortu w tym zakresie.

4

Nowe relacje
fiskus - podatnicy

4

Nowe relacje fiskus - podatnicy

■ **Nowa Ordynacja Podatkowa, którą Ministerstwo Finansów przestało do konsultacji społecznych, ma w swoich założeniach przyczynić się do poprawienia i uelastycznienia relacji pomiędzy fiskusem a podatnikami.**

■ **Przedsiębiorcy mają ambiwalentne odczucia. Z jednej strony popierają zmiany mające uelastyczyć system, z drugiej - wciąż postrzegają go jako represyjny, dający urzędnikom ogromną przewagę nad przedsiębiorcami.**

Równoległe z uszczelnianiem systemu Ministerstwo Finansów zapowiada prawdziwą rewolucję w relacjach pomiędzy fiskusem a podatnikami. Już w opublikowanych w sierpniu 2017 r. założeniach określających kierunki działania Krajowej Administracji Skarbowej w latach 2017-2020 zapisano, że priorytetem będzie wsparcie uczciwych podatników w wypełnianiu ich obowiązków podatkowych.

Elementem tej polityki ma być Nowa Ordynacja Podatkowa (NOP), która trafiła właśnie do konsultacji społecznych. To 20 nowych rozwiązań podatkowych, które powinny uelastyczyć relacje fiskus - podatnik.

Fundamentalną zmianą, którą wprowadza NOP, jest zmiana sposobu interakcji podatnika i fiskusa. Wiele spraw ma się odbywać na zasadzie bliższej współpracy i swoistych negocjacji firm z organami podatkowymi. Ministerstwo Finansów zakłada, że zwiększy on przejrzystość i efektywność funkcjonowania systemu podatkowego.

Kluczowe zmiany:

- Możliwość wystąpienia przez podatnika do urzędu z wnioskiem o wydanie decyzji podatkowej. Jeśli kontrola urzędu wykaże nieprawidłowości, fiskus wyda decyzję, w której określi wysokość zobowiązania podatkowego.
- Plany wprowadzenia umowy o współdziałaniu (tzw. cooperative compliance), która umożliwi firmom uzgadnianie z urzędem skarbowym sposobu rozstrzygnięcia kwestii związanych z naliczaniem podatków na bieżąco, w momencie ich księgowania. Rozwiązanie ma zwiększyć przejrzystość firm wobec fiskusa, a przedsiębiorstwa - uchronić przed karami za nieprawidłowości. Będzie ono jednak dostępne dla wybranych podatników, których działalność ma „istotne znaczenie gospodarcze”.
- Możliwość zawarcia umowy z fiskusem, określającej parametry wyceny kluczowych transakcji. Może ona mieć zastosowanie, np. w przypadku cen transferowych.
- Mediacja podatkowa - możliwość rozwiązywania sporów z fiskusem z udziałem osób trzecich. Lista tych osób będzie prowadzona i udostępniana przez szefa Krajowej Administracji Skarbowej.
- Powołanie Rzecznika Praw Podatnika.

Resort finansów chce, by Nowa Ordynacja Podatkowa obowiązywała od 2020 r.

Pytani przez nas eksperci i ankietowani przedsiębiorcy mają niejednoznaczne opinie na temat planów Ministerstwa Finansów.

Większość popiera zapowiadaną zmianę podejścia do podatników i równolegle wskazuje, że najbardziej pożądane byłoby ustabilizowanie systemu podatkowego. Największy problem dla firm stanowią bowiem zmiany przepisów, które są efektem zmian legislacyjnych wprowadzanych przez kolejne ekipy. Przedstawiciele przedsiębiorstw zwracają też uwagę na formalistyczne podejście organów skarbowych i interpretowanie wszelkich wątpliwości na korzyść skarbu państwa. To powoduje, że firmy nadal obawiają się kontroli pomimo zmniejszenia ich liczby. Uważają, że szanse na wygraną w sporze z fiskusem są niewielkie.

5

System podatkowy wymaga zmian

---

wyniki badań wśród przedsiębiorców

5

System podatkowy wymaga

zmian

 wyniki badań wśród przedsiębiorców

Przedsiębiorcy postrzegają administrację skarbową głównie w negatywnym kontekście.

Uważają, że system podatkowy jest nieprzejrzysty, represyjny i wymaga wielu zmian.

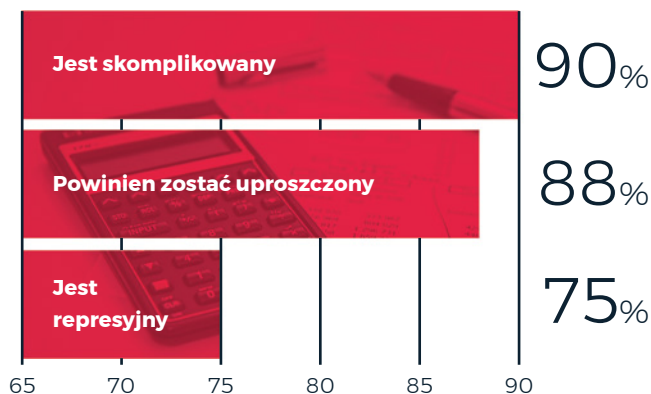
Zdaniem szefa KAS Mariana Banasia: „Oprócz skutecznej walki z przestępczością gospodarczą, naszym celem było stworzenie administracji przyjaznej uczciwym podatnikom, otwartej na ich potrzeby. Przedsiębiorcy mają prawo oczekiwać, że państwo stworzy im dobre warunki do prowadzenia legalnej działalności i KAS będzie realizować to uprawnienie”.

W założeniach przedstawionych przez Ministerstwo Finansów Krajowa Administracja Skarbowa to nie tylko kontrole i uszczelnianie systemu podatkowego.

O ile można mówić o niekwestionowanych sukcesach KAS w walce z przestępczością gospodarczą na polach uszczelniania systemu podatkowego, o tyle drugie zadanie przed nim stawiane wymaga jeszcze dużego nakładu pracy. Taka jest opinia przedsiębiorców badanych przez CubeResearch w ramach projektu Bezpieczny podatnik w lipcu 2018 r. na zlecenie AXA i EY.

Aż 90% przedsiębiorców stwierdziło, że obowiązujący w Polsce system podatkowy jest skomplikowany. Niemal identyczny odsetek (88%) uważa, że system podatkowy dla firm powinien zostać uproszczony, a trzy czwarte firm podziela opinię, że jest represyjny.

Opinie na temat systemu podatkowego

Konstrukcja systemu podatkowego i podejście do przedsiębiorców budzi w nich wiele obaw. Jako źródła zagrożeń wskazują: niestabilność prawa podatkowego i zachodzące w nim zmiany (93% wskazań), niejednoznaczność przepisów podatkowych i rozstrzyganie ewentualnych wątpliwości na korzyść fiskusa (90% odpowiedzi), niedostateczne kompetencje urzędników skarbowych i ich negatywne nastawienie do firm (88% wskazań) oraz fiskalizm państwa wyrażający się dążeniem do maksymalizacji wpływów budżetowych (84% odpowiedzi).

Źródła zagrożeń dla bezpieczeństwa podatkowego firm

Michał Pastuszka, kierujący projektem *Bezpieczny podatnik*, komentuje badania następująco: „Wyniki te świadczą o tym, że w realizacji priorytetów stawianych przed KAS jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia. Oprócz wielu niewątpliwie słusznych i skutecznych działań, związanych z uszczelnieniem podatków, KAS musi szukać ścieżek odbudowywania zaufania przedsiębiorców do państwa. To długa droga ze względu na lata, w czasie których budowany był mur pomiędzy obiema stronami, jednak warto nią pójść. Sukces w walce z nadużyciami powinien stać się fundamentem nowego, bardziej przyjaznego dla przedsiębiorców systemu podatkowego.

Każde z wprowadzanych rozwiązań powinno być rozpatrywane z dwóch stron – na ile spowoduje zwiększenie wpływów budżetowych i na ile będzie przyczyniać się do budowania zaufania do państwa”.

6

Firmy nie są przygotowane
do kontroli

6

Firmy nie są przygotowane do kontroli

■ **Nowe narzędzia, którymi dysponują organy podatkowe, zaostrzenie kar, a także nowy sposób prowadzenia kontroli, wymagają od firm znacznie lepszego przygotowania.**

■ **Badania prowadzone w ramach projektu *Bezpieczny podatnik* pokazują, że o ile firmy radzą sobie z bieżącą obsługą podatków, o tyle są zupełnie nieprzygotowane do kontroli oraz do ewentualnego sporu podatkowego.**

Nowe metody prowadzenia kontroli oznaczają, że dziś kontrola celno-skarbowa (prowadzona przez Urzędy Celno-Skarbowe) odbywa się według zupełnie innych zasad w stosunku do tego, co było praktyką jeszcze rok temu w postaci postępowań kontrolnych (prowadzonych przez Urzędy Kontroli Skarbowej).

Dużą zmianą, jaka została wprowadzona w ustawie o Krajowej Administracji Skarbowej, jest danie podatnikowi możliwości dokonania korekty deklaracji w zakresie objętym kontrolą w terminie 14 dni od jej wszczęcia. Otwiera to przed firmą zupełnie nową perspektywę. 14 dni to czas na ocenę, czy złożone wcześniej deklaracje podatkowe były rzeczywiście prawidłowe, czy może popełnione zostały jakieś błędy, a co za tym idzie – czy warto już na tym etapie kontroli składać korektę deklaracji. Po upływie 14 dni, aż do końca kontroli, podatnik nie może już złożyć korekty, podczas gdy odsetki od ewentualnej należności są cały czas naliczane.

Dlatego – zdaniem Tomasza Rolewicza, Associate Partnera w Dziale Doradztwa Podatkowego EY – „skuteczna obrona rozliczenia podatkowego firmy w dużej mierze uzależniona jest od odpowiednio

opracowanej strategii oraz działań wdrożonych na najwcześniejszym etapie kontroli. Warto też podjąć skuteczne przygotowania, zanim taka kontrola się rozpocznie. Gdy kontrolerzy pukają do drzwi firmy, przedsiębiorca ma naprawdę mało czasu na reakcję.

Procedury obsługi podatkowej

Tymczasem badania prowadzone w ramach projektu *Bezpieczny podatnik* pokazują, że firmy nie są najlepiej przygotowane do kontroli i ewentualnego sporu z fiskusem. Tylko nieco ponad połowa (52%) deklaruje posiadanie procedur podatkowych. Podobny odsetek (50%) posiada procedury przygotowania i składania deklaracji, a 71% twierdzi, że osoby odpowiedzialne za podatki przechodzą regularne szkolenia. Gdy wchodzimy w szczegóły, okazuje się, że w przypadku 53% badanych takie szkolenia odbywają się raz na rok lub rzadziej, co przy częstych zmianach w przepisach prawa podatkowego w Polsce może być niewystarczające.

Czy Pana firma posiada

Procedury bezpieczeństwa

Jeszcze gorzej wygląda sytuacja z podstawowymi procedurami bezpieczeństwa, które obowiązują w badanych firmach. Procedury te mają na celu

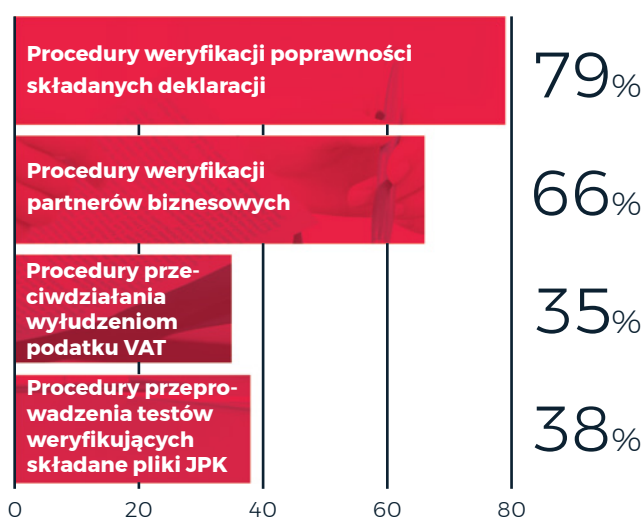
ochronę firmy przed mimowolnymi błędami, a także przed ryzykiem wynikającym z kontaktu z nierzetelnymi kontrahentami. 79% deklaruje, że weryfikuje poprawność składanych deklaracji podatkowych. Jednak, jak się okazuje, aż w 60% firm weryfikację poprawności deklaracji robi ta sama osoba, która tę deklarację przygotowała.

Dwie trzecie firm (66%) twierdzi, że posiada procedury weryfikacji partnerów biznesowych. Zdaniem ekspertów w znacznej części przypadków procedury te dotyczą ogólnej oceny reputacji kontrahentów, a nie rzeczywistej weryfikacji, istotnej z punktu widzenia fiskusa.

Z naszego badania wynika, że firmy składające JPK nie sprawdzają go w sposób dostateczny. Tymczasem JPK stanowi dla fiskusa główne narzędzie analityczne do oceny firmy. Tylko 38% firm posiada procedury weryfikacji JPK, a to – zdaniem ekspertów – zdecydowanie za mało. Najgorzej wypadają firmy w kontekście procedur przeciwdziałania wyłudzeniom VAT – aż 65% firm takich procedur nie posiada.

Wszystko to oznacza, że większość firm dysponuje wybranymi procedurami bieżącej obsługi podatkowej, ale w procedurach tych pojawiają się bardzo istotne luki.

Czy Pana firma posiada

Procedury na wypadek kontroli i sporu

Badane firmy jeszcze mniej są przygotowane na kontrolę podatkową. Jedynie co piąta (20%)

posiada procedury obsługi kontroli. Znakomita większość firm (85%) swoje nadzieje na pozytywny wynik kontroli wiąże z samym faktem wyznaczenia osoby do obsługi kontroli podatkowej. Najczęściej jest to zresztą ta sama osoba, która odpowiadała za przygotowanie deklaracji podatkowych.

Z doświadczenia ekspertów EY wynika, że obecna specyfika kontroli wymusza na firmach szybkie podejmowanie decyzji. To może oznaczać, że osobie, która deklarację przygotowała, trudno będzie podjąć optymalną decyzję z punktu widzenia firmy bez wsparcia i pod presją czasu.

Tylko 21% badanych posiada procedury na wypadek ewentualnego sporu z fiskusem. W efekcie przeważający odsetek firm naraża się na porażkę w sporze z fiskusem.

Czy Pana firma posiada

Przygotowanie do negatywnego wyniku kontroli

Obszarem, który w badaniu *Bezpieczny podatnik* wypada najłabiej, jest przygotowanie firm do negatywnego wyniku kontroli. Może to wywoływać bolesne reperkusje, szczególnie dziś, kiedy wszystkie dane wskazują na lawinowo rosnącą liczbę postępowań karnoskarbowych wobec przedsiębiorców oraz menadżerów odpowiedzialnych za finanse (w 2017 r. było ich ok. 65 tys., a według szacunków ekspertów w 2018 r. ich liczba może wynieść nawet 100 tys.).

Jedynie co dziesiąta firma (11%) posiada na tę okoliczność procedury. Poza nielicznymi wyjątkami (12%) badane podmioty nie dysponują nawet listami osób, które mogą odpowiadać w razie sporu, nie mówiąc już o planie działań

na wypadek nałożenia kary pieniężnej na pracownika (tylko 9% taki plan posiada), czy też planie postępowania i pomocy osobom oskarżonym lub biorącym udział w procesie karnym (jedynie 7%). Wprawdzie 25% deklaruje, że zapewni pomoc prawną i finansową osobom zaangażowanym w spór, ale w kontekście poprzednich wyników wydaje się, że taka pomoc organizowana będzie w trybie doraźnym.

Zdaniem Piotra Wójcika, dyrektora Departamentu Ubezpieczeń OC AXA, „wyniki te wyraźnie świadczą o tym, że firmy są bardzo słabo przygotowane do funkcjonowania w nowej rzeczywistości podatkowej. Rozwiązania, które do tej pory były skuteczne i które pozwalały minimalizować ryzyko, przestają wystarczać. Dlatego powinny zostać przejrane i dostosowane do zmian, które wprowadził fiskus”.

Czy Pana firma posiada

Badanie zrealizowane w ramach projektu *Bezpieczny podatnik* na zlecenie AXA i EY przez CubeResearch.

Próba N=500 firm.

Realizacja lipiec 2018.

Metoda CAWI (wywiady online).

7

Kontrola nie musi być
straszna

Kontrola nie musi być straszna

Eksperti EY zidentyfikowali sześć kluczowych działań zapobiegawczych, które mogą pomóc firmie zminimalizować ryzyko nieprawidłowości podatkowych i idących za tym negatywnych konsekwencji.

Zadbaj o uzasadnienie biznesowe swoich transakcji

Pierwszym krokiem powinno być przejrzanie zrealizowanych oraz planowanych transakcji, ocena ich skutków podatkowych i przygotowanie uzasadnienia biznesowego wskazującego na racjonalność wybranego scenariusza. Zalecamy również wprowadzenie procedur oceny działań podatkowych w spółce, które wyeliminują lub zminimalizują możliwość błędów.

Zweryfikuj Jednolity Plik Kontrolny

JPK umożliwia dość precyzyjną identyfikację potencjalnych nieprawidłowości wśród firm, które są płatnikami VAT. Dlatego rekomendujemy przegląd obecnych struktur JPK (magazyn, księgi rachunkowe, wyciągi bankowe, faktury sprzedażowe, VAT), najlepiej przez osobę inną niż odpowiedzialną za wdrożenie JPK w firmie. Taki przegląd umożliwi identyfikację błędów oraz ich eliminację.

Wprowadź procedury ograniczające ryzyko odpowiedzialność karnoskarbowej

Rekomendujemy również przeprowadzenie analizy procesów kalkulacji oraz zapłaty podatków, identyfikację obszarów, w których może dojść do błędów i poprawę tych procesów. Szczególnie ważne jest tu wyraźne przypisanie kompetencji oraz odpowiedzialności.

Wprowadź procedury weryfikacji kontrahentów

Istotnym elementem zapobiegającym ewentualnym karom nakładanym przez organy podatkowe

jest przegląd rozliczeń z kontrahentami i podział ich na grupy. Rekomendujemy monitoring wyjaśnień oraz interpretacji Ministerstwa Finansów pod kątem wytycznych dotyczących weryfikacji kontrahentów, wprowadzenie procedury weryfikacji nowych oraz cykliczną weryfikację dotychczasowych.

Szczególna staranność jest zalecana przy jednorazowych transakcjach nabycia majątku o dużej wartości.

Weryfikuj swoje rozliczenia podatku dochodowego na bieżąco

Rekomendujemy podatnikom, by zidentyfikowali okresy w ciągu roku podatkowego, podczas których dochodzi do kumulacji zdarzeń generujących istotne zobowiązania podatkowe. Polega to na opracowaniu kalendarza sezonowości przychodów precyzującego okresy, w których trzeba dokonać większych płatności podatkowych – mogą być one związane z terminami realizacji kluczowych kontraktów i powinny brać pod uwagę sezonowość świadczenia usług danej firmy.

Bądź gotowy na kontrolę!

Rekomendujemy wprowadzenie procedury działania w razie kontroli, obejmującej m.in.: wskazanie osób odpowiedzialnych, określenie obiegu dokumentów, a nawet przeprowadzenie symulacji kontroli.

Należy też zidentyfikować transakcje, które mogą stanowić obiekt szczególnego zainteresowania podczas kontroli ze względu na ich wartość i poziom skomplikowania.

Uważamy, że firma powinna zdecydować się na skorzystanie z pełnomocnika, będącego doradcą podatkowym.

A woman with long, light-colored hair and glasses is looking directly at the camera. She is wearing a red blazer over a patterned top. The background is a gradient of dark blue to red. The image is semi-transparent, serving as a background for the text.

8

Gra toczy się
o bezpieczeństwo

8

Gra toczy się o bezpieczeństwo

Rozmowa z Agnieszką Tałasiewicz, partnerem zarządzającym Kancelarią Prawną EY Law, kierującą również Zespołem Postępowań Podatkowych i Sądowych w Dziale Doradztwa Podatkowego EY.

- ❗ **Fiskus znacznie lepiej typuje dziś przedsiębiorstwa do kontroli. Dlatego, jeśli już taka kontrola do firmy trafia, można mieć niemal pewność, że ma do tego mocne przesłanki.**
- ❗ **Nowy sposób prowadzenia kontroli ma dwa newralgiczne momenty. Pierwszy, gdy firma otrzymuje upoważnienie do przeprowadzenia kontroli celno-skarbowej i w ciągu 14 dni może złożyć korektę swojej deklaracji.**
- ❗ **Drugi moment to również 14 dni na złożenie korekty, które przedsiębiorstwo dostaje po otrzymaniu wyniku kontroli. Bez złożenia takiej korekty kontrola przekształca się w postępowanie podatkowe.**
- ❗ **Oba newralgiczne momenty wymagają od firmy szybkich, trafnych decyzji i wsparcia doświadczonych doradców.**

Ministerstwo Finansów chwali się skutecznością kontroli skarbowych. Resort podaje dane mówiące, że kontroli jest mniej, ale są one znacznie bardziej skuteczne i przynoszą do budżetu coraz większe wpływy. Co Pani na ten temat sądzi?

Częściowo jest to prawda. Kontroli rozumianych w sposób tradycyjny jest rzeczywiście mniej. Nie oznacza to jednak, że fiskus przygląda się firmom z mniejszą uwagą. Wręcz przeciwnie. To, co kiedyś

odbywało się podczas kontroli – kiedy kontrolerzy przychodzili przeglądać dokumentację firmy w nadziei, że coś znajdą – zostało zastąpione dogłębnymi analizami prowadzonymi na etapach wcześniejszych. Narzędzia informatyczne, które służby skarbowe otrzymały do ręki, umożliwiły przeniesienie znaczącej części procesu kontroli do fazy analitycznej. Kontrola fizyczna, prowadzona w firmie, jest jego zwieńczeniem. O ile kiedyś można było mieć nadzieję, że kontrolerzy niczego nie znajdą, to obecnie, kiedy kontrola puka do drzwi, można być niemal pewnym, że przychodzi w konkretnym celu i że firma została wytypowana na podstawie mocnych przesłanek.

W badaniu zrealizowanym na zlecenie AXA i EY w ramach projektu *Bezpieczny podatnik* większość osób odpowiedzialnych w firmach za rozliczenia podatkowe uważa, że nie ma się czego obawiać, bo wszystko mają w porządku – zawsze tak robili i nigdy nic im się z tego powodu nie stało.

Myślenie „mnie to nie dotyczy, ja mam dokumentację w porządku” wynika w dużej mierze z przeświadczenia, że wszystko zależy od samej firmy. Tymczasem takie podejście może okazać się błędne. Często ryzyko przychodzi z zewnątrz. Dziś największe zagrożenia to wyłudzenia VAT i trudno być do końca pewnym, że nie jest się elementem łańcucha.

Drugim, szczególnie wrażliwym obszarem są optymalizacje podatkowe. Tu bardzo wzrosła świadomość fiskusa o stosowanych wcześniej metodach optymalizacji. Ani zapewnienia doradców podatkowych, że wszystko było i jest w jak najlepszym porządku, ani posiadanie indywidualnych interpretacji podatkowych

nie oznacza, że firma jest w pełni bezpieczna. Często się zdarza, że kontrolerzy podważają przeszłość. Może wynika to z tego, że w Ministerstwie Finansów pracują dziś byli doradcy podatkowi, którzy takimi rzeczami się w przeszłości zajmowali...

Zmianą, która staje się coraz bardziej powszechna, jest kontrola celno-skarbowa prowadzona według innych zasad niż miało to dotychczas miejsce. Daje ona firmom możliwość korekty w ciągu 14 dni od rozpoczęcia kontroli, czyli wtedy, kiedy już formalnie trwa. To rozwiązanie bardziej korzystne dla podatników?

Trudno to jednoznacznie ocenić. Z jednej strony kontrolowany przedsiębiorca może skorygować deklarację w ciągu 14 dni od doręczenia upoważnienia do kontroli. Z drugiej zaś, przestało obowiązywać dotychczasowe rozwiązanie, zgodnie z którym podatnik mógł złożyć taką deklarację po doręczeniu zawiadomienia o zamiarze przeprowadzenia postępowania kontrolnego i przed jego wszczęciem.

Znając specyfikę dzisiejszych kontroli, o której mówiłam wcześniej, oznacza to, że podatnik teoretycznie ma czas na korektę deklaracji na początkowym etapie postępowania. Jednocześnie jednak, kiedy kontrola puka do drzwi, czas zaczyna płynąć bardzo szybko. W takiej sytuacji dokonanie rachunku sumienia i podjęcie decyzji, co robić – bo z jednej strony wydaje się, że wszystko w firmie jest w porządku, a z drugiej wiadomo, że kontrola nie przyszła przypadkowo – wcale nie jest proste. Zwłaszcza w ciągu jedynie 14 dni. Warto wtedy mieć wcześniej zaplanowane wsparcie w postaci dobrego doradcy.

Skoro nie jest łatwe podjęcie decyzji o ewentualnej korekcie na początku kontroli, to czy łatwiej to zrobić na jej zakończenie? Mamy przecież wtedy na stole wszystkie karty.

To prawda, że firma posiada wtedy bardzo dużo informacji. Przede wszystkim wie, co kontrolerzy zakwestionowali a nie to, czego się jedynie obawiamy. Jednak i tu podjęcie decyzji jest trudne. Przede wszystkim podejmuje ją zarząd, a więc osoby niebędące zazwyczaj specjalistami

w sprawach podatków. Dlatego w przypadku kwestionowania przez kontrolerów deklaracji podatkowej muszą otrzymać szybko rekomendację na temat tego, czy kontynuować spór i „wejść” w postępowanie podatkowe, czy zgodzić się z wynikami kontroli i się z niego wycofać.

Taka rekomendacja musi być oparta na aktualnej wiedzy na temat wyników podobnych sporów, ze szczególnym uwzględnieniem wyroków sądowych.

Podjęcie dobrej decyzji jest szczególnie istotne w świetle nowych przepisów według których, gdy po kontroli, zgadzając się z jej wynikami, podatnik skoryguje deklarację, nie będzie miał prawa do jej ponownej korekty w tym zakresie w przyszłości. Nawet jeśli pojawią się nowe fakty, nowe i korzystne dla podatnika interpretacje.

Księgowość firmy nie wystarczy, żeby taką decyzję podjąć?

To nie tak. Praktyka każdej firmy jest nieco inna, ale przeważnie osoby zarządzające księgowością lub finansami oraz doradcy podatkowi, którzy na co dzień obsługują firmę, nie mają doświadczenia w prowadzeniu sporów podatkowych – przecież mają zupełnie inne zadania.

Ponadto, to oni podejmowali kwestionowane obecnie decyzje podatkowe lub rekomendowali je zarządowi, więc naturalne jest, że trudno im dziś być wobec nich obiektywnymi. I wcale nie chodzi o to, że decyzje te były złe – wręcz przeciwnie, wtedy mogły być prawidłowe.

Prawdziwym wyzwaniem w sytuacji kontroli jest podjęcie TU i TERAZ decyzji: co jest dla firmy najbardziej korzystne? Czy będziemy bronić starej decyzji, żeby wygrać spór, czy uważamy, że korzystniej będzie zrezygnować i nie walczyć.

Trzeba umieć ocenić posiadaną w firmie dokumentację księgową czy podatkową z punktu widzenia potencjalnego sporu, a w szczególności postępowania sądowego. Szalenie ważne jest więc odłożenie na bok wszelkich emocji i zimna kalkulacja dostępnych opcji.

Czy rezygnacja ze sporu może być dla firmy korzystna? Przecież ona wiąże się z zapłatą zaległych podatków i odsetek...

Po pierwsze, złożenie korekty na początku lub na końcu kontroli może mieć wpływ na zmniejszenie wysokości karnych odsetek, co przy dużych kwotach spornych może mieć kapitalne znaczenie.

Po drugie i ważniejsze, trzeba pamiętać o interesach wielu stron: właścicieli firm, zarządów, pracowników odpowiedzialnych za podatki i wreszcie partnerów firmy. Gra toczy się o bezpieczeństwo.

Czy to znaczy, że dominującą rekomendacją doradcy w sporze jest rezygnacja z jego prowadzenia i korekta?

Absolutnie tak nie jest. W większości spraw, które prowadziłam w ciągu ostatnich 20 lat, walczyliśmy do końca. Ta walka do końca dla każdego podatnika może znaczyć co innego. Czasami tym końcem nie jest nawet wyrok NSA. Zdarza się, że składamy skargi do Trybunału Konstytucyjnego, Komisji Europejskiej czy do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

To są oczywiście wyjątkowe sytuacje, których nikomu nie życzę, ale warto pamiętać, że metoda „never give up” (nigdy się nie poddawaj) ma swoje ogromne plusy. Na którymś etapie prowadzonego sporu nasze argumenty mogą trafić na podatny grunt, a niezależnie od tego same argumenty z czasem się zmieniają, a to dzięki pomysłowości doradcy, a to dzięki zmieniającemu się orzecznictwu. Strategie prowadzenia bądź nieprowadzenia sporu należy dostosować do konkretnej sytuacji, bo tak jak już wcześniej wspomniałam – gra toczy się o bezpieczeństwo.

9

Firmy muszą zarządzać
ryzykiem podatkowym

Firmy muszą zarządzać ryzykiem podatkowym

Rozmowa z Piotrem Wójcikiem, dyrektorem Departamentu Ubezpieczeń OC AXA.

- **System podatkowy naraża firmy na różne ryzyka, które najsilniej ujawniają się podczas kontroli podatkowej i celno-skarbowej.**
- **Ubezpieczenie Pomoc Podatkowa AXA stworzone we współpracy z EY to swoisty telefon alarmowy, po wykonaniu którego firma otrzymuje finansowaną w ramach ubezpieczenia pomoc ze strony ekspertów, doradców i prawników EY podczas kontroli i sporów z fiskusem. Pomoc realizowana jest we wszystkich instancjach w Polsce.**
- **Ubezpieczenie wpisuje się w zmiany, które wprowadza Nowa Ordynacja Podatkowa w sposobie interakcji podatnika i fiskusa. Ma pomóc podatnikom w negocjacjach z fiskusem.**
- **Dzięki mechanizmowi ubezpieczeniowemu pomoc dotąd zarezerwowana dla firm największych stała się dostępna niemal dla wszystkich podmiotów.**

Ubezpieczenie Pomoc Podatkowa AXA dotyczy kluczowego dla każdej firmy obszaru związanego z rozliczeniami wobec państwa. Skąd wasze zainteresowanie tematem, czy w obszarze związanym z płaceniem podatków jest miejsce na jakiegokolwiek ubezpieczenie?

W centrum zainteresowania AXA jest bezpieczeństwo biznesu jako takie. Dla przedsiębiorcy dolegliwy jest nie tyle sam fakt płacenia podatków, bo wie on, że jest to konieczne.

Problemem jest związana z podatkami nieprzewidywalność. Jak pokazuje nasze badanie, w opinii przedsiębiorców system podatkowy naraża ich na liczne ryzyka, które najsilniej ujawniają się podczas kontroli podatkowej.

Dla AXA centralną kwestią jest bezpieczeństwo prowadzenia biznesu, łagodzenia skutków zdarzeń nieprzewidywalnych i ich wpływu na stabilność firmy. To jest świat ubezpieczeń i dlatego, odpowiadając na pytanie – tak, jak najbardziej widzimy miejsce dla ubezpieczycieli w obszarze podatków.

Ale czy to znaczy, że AXA będzie teraz płacić podatki za przedsiębiorców?

Oczywiście, że nie. Nasze Ubezpieczenie Pomoc Podatkowa AXA obejmuje koszty pomocy prawnej związanej z przebiegiem kontroli podatkowej i ewentualnego sporu.

Z badań wynika, że firmy są niewystarczająco dobrze przygotowane do kontroli. Przykładowo, jedynie co piąta z nich posiada jakiegokolwiek procedury na wypadek kontroli podatkowej.

Niestety tak jest i to nas martwi. Uważamy, że ryzyko fiskalne firmy to po prostu jedno z wielu zagrożeń, na które wystawione jest przedsiębiorstwo, podobnie jak np. ryzyko pożaru linii produkcyjnej. O ile samo płacenie podatków związane jest z istotą prowadzenia biznesu, to już nieprzewidziane skutki kontroli skarbowej są czymś, czego należy unikać. Najlepiej przygotowując się z wyprzedzeniem.

Istnieje wiele ryzyk, których konsekwencje niosą dla firmy zagrożenie i których nie da się całkowicie

wyeliminować. Należą do nich błędy w rozliczeniach podatkowych. Zwłaszcza, że jak już wcześniej mówiłem, ogromna większość podatników postrzega system podatkowy jako nieprzejrzysty i generujący zagrożenia. Uważamy, że skoro czegoś nie można całkowicie wyeliminować, to warto przynajmniej zminimalizować zagrożenie. Przedsiębiorstwo musi świadomie zarządzać swoim ryzykiem i w tym chcemy mu pomóc.

W jaki sposób?

Szukaliśmy partnera o dużym doświadczeniu nie tylko w zakresie wspierania podatników w sporach, ale również potrafiącego doradzić firmom jak przygotować się do takiej kontroli oraz w jaki sposób prawidłowo prowadzić podatki w firmie – co jest zawsze najlepszą metodą zarządzania ryzykiem.

Znaleźliśmy takiego partnera w EY – firmie, która od lat wygrywa w Polsce rankingi na najlepszego doradcę w zakresie kontroli i sporów podatkowych. Tworząc produkt Pomoc podatkowa AXA bardzo ściśle współpracowaliśmy ze specjalistami z EY. Chcieliśmy, żeby był on jak najlepiej dostosowany do obowiązującej aktualnie rzeczywistości kontroli realizowanych przez fiskusa. Nasi klienci mogą być pewni, że są w najlepszych rękach.

No dobrze, a jak wygląda to w praktyce?

Po zmianach, które w ubiegłym roku zaszły w sposobie prowadzenia kontroli, a o których wiele mówimy w niniejszej publikacji, widać wyraźnie, że w momencie, kiedy do firmy przychodzi kontrola, nie ma czasu na zastanawianie się, co robić.

Chcemy, żeby nasze ubezpieczenie było swoistym telefonem alarmowym, pod który firma może zadzwonić, kiedy pojawia się taka potrzeba. Po takim telefonie firma otrzymuje finansowaną w ramach ubezpieczenia pomoc ze strony ekspertów, doradców i prawników EY podczas kontroli lub sporu z fiskusem. Pomoc ta realizowana jest we wszystkich instancjach w Polsce, aż do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Ubezpieczenie wpisuje się w zmiany, które wprowadza Nowa Ordynacja Podatkowa w sposobie interakcji podatnika i fiskusa. Wiele spraw ma się odbywać na zasadzie bliższej współpracy i swoistych negocjacji firm z organami podatkowymi. Nasze ubezpieczenie ma pomóc podatnikom poprzez dostarczenie im jak najlepszych argumentów w tej grze.

Dla kogo przeznaczone jest takie ubezpieczenie?

Naszą ambicją jest to, żeby poprzez mechanizm ubezpieczeniowy uczynić usługę dostępną dla niemal wszystkich przedsiębiorstw – również tych małych.

Czy podobne rozwiązania istnieją na rynku?

Nasze rozwiązanie jest pierwsze i w tej chwili jedyne, jeśli weźmiemy pod uwagę udział w nim podmiotu należącego do tzw. wielkiej czwórki firm doradczych. Udział EY w projekcie stworzył nową jakość rynkową i to czyni je przedsięwzięciem całkowicie unikalnym w Polsce.

Bezpieczny podatnik to wspólne przedsięwzięcie AXA i EY mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa podatkowego firm – poprzez działania edukacyjne, działalność wydawniczą, wspieranie firm podczas kontroli i sporów podatkowych, a także doradztwo, jak się do takiej kontroli przygotować oraz w jaki sposób prawidłowo prowadzić podatki w firmach.

Ubezpieczyciel:

AXA Ubezpieczenia Towarzystwo Ubezpieczeń
i Reasekuracji S.A., ul Chłodna 51,
00 - 867 Warszawa

Obsługa kontroli i sporu:

Ernst & Young Doradztwo Podatkowe Sp. z o.o.,
Rondo ONZ 1,
00-124 Warszawa

Organizacja projektu:

CR21 Sp. z o.o.; Al. Jerozolimskie 31 lok. 3,
00-058 Warszawa

www.bezpiecznypodatnik.pl

kontakt@bezpiecznypodatnik.pl

www.facebook.com/bezpiecznypodatnik